

DET IX NORDISKE GEOLOGISKE VINTERMØDE

Lyngby, 5.-7. januar 1970

THEODOR SORGENFREI

SORGENFREI, T.: Det IX Nordiske Geologiske Vintermøde, Lyngby, 5.-7. januar 1970. *Dansk geol. Foren., Årsskrift for 1970*, side 79-86. København, 5. januar 1971.

I det IX Nordiske Geologiske Vintermøde, som blev afholdt på Danmarks Tekniske Højskole i Lyngby, deltog ialt 390 geologer fra 12 lande, med følgende fordeling:

<i>Norden:</i>		<i>Lande uden for Norden:</i>	
Danmark	131	Canada	3
Finland	31	Frankrig	3
Norge	80	Nederland	5
Sverige	119	Polen	1
I alt	261	Schweiz	1
		Tyskland	3
		U. K.	11
		U. S. A.	2
		I alt	<u>29</u>

- Sektion 1: Dybe prækambriske profiler.
- Sektion 2: Malmprovincers geologi og malmgenese.
- Sektion 3: Prækvarter sedimentationsbassiners litho- og biostratigrafi.
- Sektion 4: Kvartær glacial, interglacial og postglacial stratigrafi.
- Sektion 5.1: Mineralogi og petrografi.
- 5.2: Geokemi.
- 5.3: Kvartær absolut kronologi.
- 5.4: Palæomagnetisme.
- 5.5: Tektonik, anden strukturgeologi og regionalgeologi.
- 5.6: Marin geologi.

Der blev ialt indsendt resuméer til 108 foredrag til mødet, og 10 foredragsholdere måtte aflyse deres foredrag p. gr. a. sygdom og andet forfald. En influenzaepidemi var under udvikling ved årsskiftet.

Mødet blev åbnet den 5. januar 1970 kl. 10 af Danmarks Tekniske Højskoles rektor, greve, professor, dr. techn. *E. Knuth-Winterfeldt*, der udtalte følgende:

»Jeg vil gerne indlede med en tak for den ære, man har vist mig ved at lade mig åbne det IX Nordiske Geologiske Vintermøde her på vor nye Højskole i Lyngby.

For Danmarks Tekniske Højskole og vore geologer er det en historisk dag. – Det er første gang Højskolen danner rammen om et nordisk geologmøde!

Da jeg nu er begyndt med det historiske, kan jeg tilføje, at det i og for sig er ejendommeligt, at det skulle vare så længe, inden et nordisk geologmøde skulle finde sted hos os. – Det er hverken udtryk for manglende interesse for geologien eller for det nordiske videnskabelige samarbejde. Man kan roligt sige tværtimod!

Siden Højskolens – eller som den oprindelig blev kaldt: Den Polytekniske Lærestalts – grundlæggelse og til dagen i dag har Højskolen haft en levende vekselvirkning med geologien og dens dyrkere, og det nordiske videnskabelige samarbejde har indtaget en central plads inden for højskolens aktivitetsområde.

Vor berømte fysiker, *H. C. Ørsted*, der blev Højskolens første rektor, var med til at starte den moderne geologiske videnskabelige udvikling i Danmark. For 150 år siden undersøgte han sammen med to andre fremtrædende mænd: justitsråd *Esmarch* og studiosus, senere dr. phil. *G. Forchhammer* de geologiske forhold på Bornholm på to rejser i 1818 og 1819. Man interesserede sig navnlig for kullene og jernmalmene. Resultatet af de to rejser blev den berømte »Beretning om en Undersøgelse over Bornholms Mineralrige« fra 1819.

Da Højskolen blev grundlagt ti år senere i 1829 – som nævnt med *Ørsted* som rektor – var det i betragtning af *Ørsted's* interesser meget naturligt, at geologien, eller geognosien, som det dengang hed, blev optaget i undervisningsprogrammet. *Ørsted* havde ikke fortsat sine geologiske arbejder. Det havde derimod *Forchhammer*, som allerede underviste i mineralogi og kemi ved Universitetet. *Forchhammer* blev nu også lærer i samme fagområde ved den Polytekniske Lærestalt. Et par år efter blev han udnævnt til professor ved Universitetet.

Som bekendt øvede *Forchhammer* en – for sin tid – udmærket geologisk indsats ved udforskningen af Danmarks geologi. Desuden nød han almindelig agtelse og tillid, som bl. a. viste sig derved, at han udnævntes til Højskolens rektor efter *Ørsted* i 1852.

Mens jeg opholder mig ved *Ørsted* og *Forchhammer*, vil jeg også gerne fremhæve begges interesse for det nordiske samarbejde. Således skriver

Forchhammer om Ørsted: »Han var meget virksom ved alle Skandinaviske Naturforsker-Forsamlinger fra det forberedende Möde i Gothenburg (1839) indtil det andet Kjöbenhavnske Möde i 1847«.

Den interesse for geologien, som takket være *Ørsted* og *Forchhammer* blev indbygget i vor Højskole fra dens første begyndelse, satte sig tydelige spor lige op til vore dage. Det ses klart på den række polytekniske kandidater, der har gjort sig fortjent som geologer ved udforskningen af Danmarks og Grønlands geologi.

Der har for mig været noget overraskende i, at man skal helt frem til begyndelsen af vort eget århundrede, før Københavns Universitet gør Højskolen rangen stridig som det vigtigste uddannelsessted for geologer her i landet. Både *Forchhammer's* efterfølger *Johnstrup* og dennes efterfølger *N. V. Ussing* var således cand. polyt.'er, og Danmarks Geologiske Undersøgelses første geologgeneration var ligeledes kandidater fra Højskolen, for blot at nævne de mest navnkundige ældre geologer udgået fra Højskolen.

– Jeg håber, at De undskylder, at jeg her har sat vor Højskole lidt i relief. Hensigten var jo at vise, at både geologi og nordisk samarbejde angår os.

Når De så spørger, hvorfor det nordiske geologiske miljø har mærket så lidt til det, må jeg naturligvis indrømme, at der findes en anden meget vigtig part i sagen, og det er Københavns Universitet! Vi har ikke været alene om det! – Siden *Forchhammer's* dage har der i virkeligheden været tale om et fællesskab mellem Københavns Universitet og Højskolen med hensyn til geologiundervisningen og den geologiske forskning. Professoren i geologi var fælles, og både Universitetets og Højskolens geologiundervisning foregik på Universitetets Mineralogiske Museum. Her fandtes også de rige samlinger, og her foregik forskningen.

Dette fællesskab, der havde overordentlig mange fordele, måtte til sidst afbrydes på grund af vor moderne tids ekspansion inden for uddannelsen og forskningen. Derfor må vi nu stå helt på egne ben, også med hensyn til geologien, og vi skal prøve på at skabe gode livs- og vækstbetingelser for den geologiske videnskab i vor specielle tekniske udformning af den. Det er naturligvis vort håb, at det må lykkes for os.

I vor glæde over, at vi har så gode forhold at arbejde under på vor nye Højskole, er det forståeligt, at vi også gerne vil se gæster hos os og bidrage til det internationale videnskabelige samarbejde. Her indtager det nordiske samarbejde selvfølgelig en særstilling. I virkeligheden er det af en så speciel karakter, at man ikke mere kan bruge betegnelsen »internationalt« om det. Det er meget mere, for vi er jo ganske enkelt nordiske landsmænd, hvad enten vore politikere er i stand til at nå frem til en formel for denne kendsgerning eller ej –.

Med disse betragtninger vil jeg nu slutte, idet jeg byder Dem hjertelig velkommen til Danmarks Tekniske Højskole med ønsket om, at Deres arbejde på mødet må give gode resultater og opmuntre til fortsat udvikling af det nordiske videnskabelige samarbejde.»

Derefter talte præsidenten for det VIII Vintermøde i Lund, professor, fil. dr. *Gerhard Regnéll*, over emnet: »Geologiska idéströmningar mellan Norden och övriga Europa«, som er optaget i *Årsskrift for 1970*, side 23-38.

Endelig bød borgmester *P. Fenneberg*, Kgs. Lyngby, Vintermødets deltagere velkommen ved en reception senere på dagen efter sektionsarbejdets afslutning.

Det trykte sektionsprogram med resuméer af foredrag forelå som speciel publikation fra Vintermødet og blev udsendt til deltagerne inden mødet. Det kan stadig erhverves for en pris af 15 d. kr. ved skriftlig henvendelse til

Instituttet for Teknisk Geologi,
Danmarks Tekniske Højskole,
2800 Lyngby,
Danmark,

så længe oplag haves. Planer om at få foredragene trykt i deres fulde omfang i et særligt bind har måttet opgives af økonomiske og andre grunde. Kun 36 % af foredragsholderne var interesseret i offentliggørelse af deres foredrag på denne måde.

Den 6. januar 1970 afholdtes en banket i restaurant »Josty« i Frederiksberg Have med ialt 237 deltagere.

Efter sektionmøderne den 7. januar 1970 afsluttedes Vintermødet med en generalforsamling med dagsordenen:

1. Generel, kortvarig diskussion af resultatet af IX Vintermøde og den fremtidige målsætning for de geologiske vintermøder.
2. Bør vi have en Nordisk Geologisk Forening?
3. Eventuelt.
4. IX Nordiske Geologiske Vintermødes afslutning.

Nedenfor følger en kort beretning om behandlingen af de enkelte punkter:

Resultatet af IX Vintermøde

I præsidentens, *Theodor Sorgenfrei's*, indledning blev vintermødernes målsætning ridset op.

Den oprindelige idé med de nordiske geologiske vintermøder var at give navnlig unge forskere lejlighed til på uformel måde at fremlægge deres forskningsarbejder under disse arbejders tilblivelse, at diskutere deres problemer med ligesindede og at knytte personlige kontakter med interesserede kolleger i Norden. Der blev som følge heraf ikke opstillet særlig kritiske krav m. h. t. foredragsemner eller foredragskvalitet.

Resultatet blev imidlertid, at deltagerne i vintermøderne efterhånden kom med større forventninger til foredragene, end det var muligt at honorere med den hidtil herskende, meget liberale indstilling m. h. t. antagelsen af foredrag. Derfor har man rejst spørgsmålet om de geologiske vintermøders fortsættelse.

På denne baggrund har det IX Vintermøde forsøgt at hælde ny vin på det gamle kar ved at stille krav om foredrag knyttet til emner af mere almen videnskabelig betydning. Målet har været:

En koncentration af interessen omkring fundamentale geologiske problemer, der allerede er oppe i tiden eller må ventes at tiltrække sig opmærksomhed i den nærmere fremtid.

En højere foredragskvalitet.

En inspiration til en diskussion på et så højt plan som muligt.

Personlig kontakt mellem forskere med samme interesseområder.

En bedre tvær-geologisk orientering for at råde bod på den tiltagende specialisme.

Resultatet er blevet, at der er fremlagt mange gode forskningsresultater, og adskillige foredrag har været holdt på en udmærket måde. Enkelte foredrag var afgjort mindre gode. Det tager lang tid at forberede et foredrag, hvis tanker og illustrationer skal være godt gennemarbejdet. Det, der falder i øjnene ved mange foredrag, er visse tekniske ufuldkommenheder: Illustrationsmaterialet er ikke altid så godt som det burde være. Der er adskillige foredragsholdere, som ikke koncentrerer sig om det væsentlige (i en meget kort indledning bør det væsentlige fremhæves klart og tydeligt). Talen er ofte ikke tilstrækkelig moduleret og tydelig, osv. Alligevel synes resultatet af det IX Nordiske Geologiske Vintermøde at være en forbedring, og for komitéen kan der ikke være tvivl om, at vintermøderne bør fortsætte i håb om, at de fremtidige møder bliver endnu bedre.

Man bør stræbe efter at sætte så fundamentale ting på programmet som muligt, kvaliteten både af illustrationsmateriale og selve foredraget bør være høj, men foredragene bør fremlægges i en almen forståelig og ikke for specialiseret form. Det er meget vigtigt, at yngre geologer opmuntres til at forelægge deres resultater.

Fra præsidiets side var man klar over, at visse tekniske mangler ved auditorier og lysbilledapparater havde været generende for foredragsholderne, og at dette måtte beklages.

Henrich Neumann takkede på de norske geologers vegne det IX Nordiske Geologiske Vintermødes arrangører for mødets afholdelse og indbød til det X Nordiske Geologiske Vintermøde i Norge. Neumann har senere, den 18. juni 1970, meddelt, at mødet vil blive holdt i Oslo.

Sven Gavelin gjorde opmærksom på, at deltagelsen i vintermøderne for

mange yngre geologer repræsenterede et økonomisk problem. Han ønskede derfor en undersøgelse af, om der kunne skaffes finansiel støtte til yngre geologers deltagelse f. eks. ved en henvendelse til Nordisk Råd.

Hans-Peter Geis udtalte ønsket om, at man skulle interessere sig mere for den praktiske geologi og dens dyrkere.

Under de efterfølgende indlæg blev også spørgsmålet om sommerekskursioner berørt.

Arne Noe-Nygaard frarådede en sådan udvidelse af mødernes omfang både af økonomiske og organisatoriske årsager.

Per Tröften gjorde opmærksom på, at det var en mangel, at deltagerlisten ikke indeholdt adresser. Derved var der en risiko for, at knyttede kontakter ikke ville blive opretholdt.

Hans Pauly kritiserede det stramme foredragsprogram. Der var ikke tid nok til samtaler og hyggeligt samvær med folk, man gerne ville drøfte sine problemer med. Iøvrigt takkede *Pauly* de mange hjælpsomme medarbejdere, som havde fået bureau og auditorier til at fungere på udmærket måde.

Forslag om en Nordisk Geologisk Forening

Som et led i udbygningen af det nordiske geologiske samarbejde stillede *Tove Birkelund* på Dansk Geologisk Forenings vegne forslag om oprettelsen af en Nordisk Geologisk Forening. Det følgende forslag til statutter blev samtidig fremlagt:

- § 1: Sammenslutningens navn er NORDISK GEOLOGISK ASSOCIATION. Den har sit sæde i et af de nordiske lande og er under det pågældende lands jurisdiktion.
- § 2: Associationens formål er at fremme geologisk forskning ved at virke som samarbejdsorgan for nordiske geologiske fællesanliggender.
- § 3: Associationen omfatter Dansk Geologisk Forening, Norsk Geologisk Forening, Geologiska Föreningen i Stockholm, Geologiska Selskapet i Finland og Jarðfræðafélag Islands.
- § 4: Associationens bestyrelse består af én repræsentant fra hver af de ovennævnte geologiske foreninger. Bestyrelsesmedlemmerne vælges for 2 år ad gangen på foreningernes generalforsamlinger. (Det første medlem kan udpeges direkte af de respektive bestyrelser). Bestyrelsen konstituerer sig selv.
- § 5: Associationen kan nedsætte udvalg til fremme af det nordiske geologiske samarbejde ved organisering af symposier, konferencer, ekskursioner og fælles publikationsvirksomhed.
- § 6: Henvendelser til associationen sker normalt gennem de tilknyttede geologiske foreninger.

§ 7: Statutter og ændring af statutter skal vedtages af alle de implicerede foreninger.

Henrich Neumann gav på Norsk Geologisk Forenings vegne forslaget sin tilslutning. *Knut Fægri* havde ikke særlige personlige forbehold, men ville gerne have, at »Lithos« og »Lethaia« kom ind i billedet, og at den nye Nordiske Geologiske Forening eventuelt overtager fadderskabet for disse tidsskrifter. *Nils Edelman* havde ikke nogen officiel fuldmagt til at udtale sig på finske geologers vegne, men ønskede at udtale sin personlige støtte til dannelsen af en Nordisk Geologisk Forening. *Robert Liljequist* ønskede en aktivitet til samling af yngre nordiske geologer.

Efter yderligere indlæg blev det besluttet, at forslaget skulle fremsendes til de forskellige geologiske foreninger i Norden med anmodning om stillingtagen til dannelsen af en Nordisk Geologisk Association.

Herefter takkede mødets præsident, *Theodor Sorgenfrei*, samtlige medlemmer af det IX Nordiske Geologiske Vintermøde for deres deltagelse, foredragsholderne for deres værdifulde indsats og medarbejderne ved mødets organisation for den villige hjælp, der var ydet ved mødets organisation, hvorefter mødet officielt blev afsluttet.

For 116 af mødedeltagerne, som havde indtegnet sig til et besøg på Carlsbergbryggerierne fik vintermødet et hyggeligt efterspil.

Regnskab for
IX Nordiske Geologiske Vintermøde, Lyngby, Januar 1970

Indtægter:

Deltager- samt banketafgift 26.504,90

Udgifter:

Kontorudgifter	2.337,74	
Tutein & Koch trykning af abstracts	3.127,94	
Berlingske Bogtrykkeri trykning af plakater og billetter	964,13	
Fa. Dymarco navneskilte	696,09	
Malermester Arne Backe vejviserskilte	369,00	
Fa. I. A. Stauning leje af flagstænger og flag	911,25	
Copenhagen Excursions kørsel fra D. T. H. til Carlsberg	402,50	
Banket	17.126,25	
Tilbagebetaling af deltagerafgift	270,00	
Tilbagebetaling af banketafgift	300,00	26.504,90
		<hr/>
		0,00
		<hr/>